

N:o 7.

Ank. till Riksd. kansli den 5 maj 1891, kl. 9 e. m.

Sammansatta stats- och lagutskottets memorial, med förslag till sammanjemkning af kamrarnes skiljaktiga beslut i fråga om vissa punkter i utskottets utlåtande (n:o 4) i anledning af särskilda rörande folkskolelärarepersonalens aflöningsförhållanden väckta motioner.

Sedan till det sammansatta stats- och lagutskottets förberedande behandling öfverlemnats följande inom Andra Kammaren väckta motioner nemligen:

motionen n:o 91, deruti föreslagits,

att Riksdagen måtte besluta, att bidrag af statsmedel till folkskolornas lärarepersonals aflöning skulle, med bibehållande i öfrigt af nu gällande grunder, i stället för med två tredjedelar utgå med tre fjerdedelar af den lön, som åtnjötes af:

a) lärare och lärarinnor i folkskolor;

b) biträdande lärare och lärarinnor i folkskolor;

c) lärare och lärarinnor i mindre folkskolor; samt

d) lärare och lärarinnor i småskolor;

och att för detta ändamål erforderliga medel måtte ställas till Kongl. Maj:ts disposition;

motionen n:o 92 i hvilken hemstälts,

det Riksdagen ville besluta sådan ändring uti § 1 mom. 2 af kongl. kungörelsen den 25 maj 1888 angående aflöning åt lärare och lärarinnor vid folk- och småskolor, att bestämmelsen om att åt ordinarie folk-

skolelärare och lärarinna bör af skoldistriktet anskaffas sommarbete och vinterfoder för en ko in natura måtte utgå, och i dess ställe stadgas, att ersättningen för dessa naturaförmåner måtte bestämmas till 120 kronor per år eller åtminstone till minst 100 kronor för samma tid;

motionen n:o 93, deruti föreslagits,

det Riksdagen ville besluta sådan ändring uti § 1 af kongl. kungörelsen den 25 maj 1888 angående aflöning åt lärare och lärarinnor vid folk- och småskolor, att efter mom. 1 ett moment af följande lydelse infördes: »Har vid folkskola sålunda anställd ordinarie lärare och lärarinna i denna egenskap oförvitligen tjenstgjort i fem år, skall den årliga lönen, derest den icke redan uppgår till sjuhundra kronor, höjas till detta belopp»; och

motionen n:o 149, i hvilken motion hemstälts,

dels, att Riksdagen måtte besluta följande ändringar i folkskolelärarecorpens löneförhållanden:

1:o) Skoldistriktet skall, enligt hittills gällande grunder, förse läraren med bostad, bränsle och trädgårdsland, hvaremot kofodret samt aflöningen i spanmål bortfalla.

2:o) Den kontanta lönen för vederbörligen examinerad extra ordinarie folkskolelärare skall utgå med minst 600 kronor, deraf staten bidrager med två tredjedelar.

3:o) Ordinarie folkskolelärare skall för åtta månaders undervisning åtnjuta, förutom bostad och vedbrand eller ersättning därför, en årlig minimilön af 700 kronor.

4:o) Efter 5 års oförvitlig tjenstgöring såsom ordinarie höjes den kontanta lönen till 800 kronor och efter ytterligare fem års sådan tjenstgöring till 900 kronor.

5:o) Till den kontanta minimilönen för ordinarie lärare, 700 kronor, bidrager staten med två tredjedelar, skoldistriktet med en tredjedel.

6:o) Ålderstilläggen, 100 kronor efter fem år och 200 kronor efter tio års tjenstgöring, utgå ensamt af statsmedel;

dels att Riksdagen måtte bevilja det anslag, som erfordrades för genomförandet af ofvan föreslagna ändringar från 1892 års början;

dels ock att statsutskottet i öfrigt måtte föreslå de ändringar i förlattningarna, som med anledning af detta förslag blefve nödiga;

hade utskottet i afgifvet utlåtande (n:o 4), med anledning af oförmälda motioner hemställt,

1:o) att Riksdagen i de föreskrifter, som nu gälde beträffande folkskolelärarepersonalens löneförhållanden, måtte besluta följande förändrade bestämmelser:

a) att stadgandet derom, att en del af den lön, som, beräknad till värde af minst 600 kronor, tillkomme ordinarie lärare eller lärarinna, hvilken efter undergången godkänd afgangsexamen från seminarium blifvit i föreskrifven ordning vid folkskola anställd, skulle utgå i 13 hektoliter 25 liter spanmål in natura af vissa slag, måtte upphöra att vara gällande, samt att föreskriften om samma minimilön måtte erhålla den förenklade lydelse, att sådan lärare eller lärarinna skulle åtnjuta i årlig lön minst 600 kronor; med rätt dervid för skoldistriktet att erhålla statsbidrag efter enahanda grund, som hittills varit stadgad;

b) att bestämmelsen derom, att åt ordinarie lärare eller lärarinna borde anskaffas sommarbete och vinterföda för en ko, eller ock, der hinder eller svårighet af lokala eller andra förhållanden därför mötte, minst värdet af 8 hektoliter 25 liter spanmål af visst slag i ersättning lemnas, likaledes måtte upphöra att gälla, samt att i stället godtgörelse för ifrågavarande naturaprestation skulle under benämning »ersättning för kofoder» utgå med 100 kronor för år, med rätt för skoldistriktet att af statsmedel såsom bidrag härtill erhålla två tredjedelar af beloppet, eller 66 kronor 67 öre; dock att sådan lärare eller lärarinna, hvilken vid den tidpunkt, då stadgandet härom trädde i kraft, erhöle kofoder in natura eller ersättning därför till högre belopp än 100 kronor för år, måtte vara berättigad att vid sådan förmån bibehållas, hvad ersättningen vidkomme dock ej längre än hvertill beslutet eller öfverenskommelsen om sådan ersättning föranledde, men att skoldistriktet äfven i dessa fall måtte ega rättighet att åtnjuta nyssnämnda statsbidrag 66 kronor 67 öre för år;

c) att ordinarie lärare eller lärarinna vid folkskola, som i denna egenskap oförvitligt tjänstgjort under fem år, skulle för åtta månaders undervisning af i skolåldern varande barn i lön erhålla minst 700 kronor jemte stadgade naturaförmåner eller ersättning därför, med rätt för skoldistriktet att till nämnda lön såsom bidrag af statsmedel erhålla två tredjedelar af beloppet, eller 466 kronor 67 öre;

d) att till aflönande af hvarje annan examinerad, vid folkskola antagen lärare eller lärarinna, som i årlig lön erhöle, förutom husrum och vedbrand eller ersättning därför, minst 600 kronor, skoldistrikt skulle ega, derest läraren eller lärarinnan meddelade undervisning i skolan minst åtta månader af året, att af statsmedel bekomma ett årligt bidrag, motsvarande två tredjedelar af den lön, läraren eller lärarinnan, förutom husrum och vedbrand, eller ersättning därför, åtnjöte, hvilket bidrag dock ej finge öfverstiga 466 kronor 67 öre;

2:o) att Riksdagen, under förutsättning af bifall till hvad utskot-

tet sålunda under 1:o b), c) och d) hemställt, måtte höja förslagsanslaget till lönetillskott åt lärare vid folkskolor och småskolor från 3,500,000 kronor till 3,900,000 kronor, eller med 400,000 kronor; samt

3:o) att motionerna i öfrigt icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Enligt utskottet tillhandakomna prototollsutdrag har Andra Kammaren bifallit hvad utskottet i ofvannämnda utlåtande hemställt, medan åter Första Kammaren beträffande punkten 1:o godkänt mom. a) och c) men afslagit mom. b) och d), beträffande punkten 2:o beslutat, att förslagsanslaget till lönetillskott åt lärare vid folkskolor och småskolor skulle höjas med 25,000 kronor och således bestämmas till 3,525,000 kronor, samt beträffande punkten 3:o) bifallit utskottets hemställan.

Då kamrarne således stannat i olika beslut rörande de under punkten 1:o mom. b) och d) samt punkten 2:o) i utlåtandet afhandlade frågor, har det, jemlikt § 63 riksdagsordningen, ålegat utskottet att söka sammanjemka de olika meningarne. I sådant afseende har utskottet, hvad mom. b) och d) af punkten 1:o) beträffar, föreställt sig, att då den egentliga innebörden i hvad utskottet under dessa mom. hemställt varit, att den förmån af kofoder eller ersättning därför, som jemlikt kongl. kungörelsen den 20 januari 1882 ovilkorligen skall tillkomma ordinarie folkskolelärare och lärarinnor samt på grund af stadgandena i kongl. kungörelsen den 5 juni 1885 faktiskt kommer de examinerade extra ordinarie lärarne och lärarinorna till del, skulle utbytas mot ett till 100 kronor bestämdt belopp i penningar samt staten i sammanhang dermed tillförbindas att med två tredjedelar bidraga till berörda penningebeloppes utgörande, sammanjemkning mellan kamrarnes beslut lämpligen skulle kunna ske på det sätt, att, på samma gång den ifrågavarande naturaförmånen utbyttes mot ersättning i penningar till ofvannämnda belopp, statens bidrag bestämdes till allenast en tredjedel af beloppet.

Beträffande åter kamrarnes olika meningar i fråga om punkten 2:o) så torde Första Kammarens beslut att höja det nu med 3,500,000 kronor uppförda förslagsanslaget till lönetillskott åt lärare vid folkskolor och småskolor till 3,525,000 kronor eller med 25,000 kronor, hafva föranledts af kammarens bifall till utskottets i mom. c) af punkten 1:o) gjorda hemställan om införande af ett obligatoriskt lönetillägg för ordinarie lärare och lärarinnor efter viss tids oförvitlig tjänstgöring. Då jemväl Andra Kammaren bifallit sistnämnda hemställan, torde, oberoende af kamrarnes blifvande beslut med anledning af utskottets i fråga om mom. b) och d) nu framställda sammanjemkningsförslag, det

ifrågavarande förslagsanslaget böra höjas med 25,000 kronor. I händelse af bifall till nyssberörda förslag torde vidare, i öfverensstämmelse med de beräkningar, utskottet i sitt ofvan åberopade utlåtande verkställt i fråga om behovet af höjning af anslaget, detta böra ytterligare ökas med 190,000 kronor.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt får utskottet hemställa,

att kamrarne må, med frånträdande af sina förut fattade beslut i fråga om punkten 1:o mom. b) och d) samt punkten 2:o) af utskottets utlåtande (n:o 4) i anledning af särskilda rörande folkskolelärarepersonalens aflöningsförhållanden väckta motioner, besluta

a) att bestämmelsen derom, att åt ordinarie folkskolelärare eller lärarinna bör anskaffas sommarbete och vinterföda för en ko, eller ock, der hinder eller svårighet af lokala eller andra förhållanden därför möter, minst värdet af 8 hektoliter 25 liter spanmål af visst slag i ersättning lemnas, må upphöra att gälla, samt att i stället godtgörelse för ifrågavarande naturaprestation skall under benämning »ersättning för kofoder» utgå med 100 kronor för år, med rätt för skoldistriktet att af statsmedel såsom bidrag härtill erhålla en tredjedel af beloppet, eller 33 kronor 33 öre; dock att sådan lärare eller lärarinna, hvilken vid den tidpunkt, då stadgandet härom träder i kraft, erhåller kofoder in natura eller ersättning därför till högre belopp än 100 kronor för år, må vara berättigad att vid sådan förmån bibehållas, hvad ersättningen vidkommer dock ej längre än hvartill beslutet eller öfverenskommelsen om sådan ersättning föranleder, men att skoldistriktet äfven i dessa fall må ega rättighet att åtnjuta nyssnämnda statsbidrag, 33 kronor 33 öre för år;

b) att till aflönande af hvarje annan examinerad, vid folkskola antagen lärare eller lärarinna, som i årlig lön erhåller, förutom husrum och vedbrand eller ersättning därför, minst 600 kronor, skoldistriktet skall ega, derest läraren eller lärarinnan meddelar undervisning i skolan minst åtta månader af året, att af

statsmedel bekomma ett årligt bidrag, motsvarande en tredjedel af den lön, läraren eller lärarinnan, förutom husrum och vedbrand, eller ersättning därför, åtnjuter, hvilket bidrag dock ej må öfverstiga 433 kronor 33 öre; och

c) att, i händelse af bifall till hvad utskottet under mom. a) och b) här ofvan hemställt, förslagsanslaget till lönetillskott åt lärare vid folkskolor och småskolor, nu 3,500,000 kronor, må höjas med 215,000 kronor och således i riksstaten för nästkommande år uppföras med 3,715,000 kronor.

Stockholm den 5 maj 1891.

På det sammansatta utskottets vägnar:

F. A. BOSTRÖM.

Reservation:

af herrar F. A. Boström, C. E. Casparsson och N. Petersson.